ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 28ης Φεβρουαρίου 1991 *

Στην υπόθεση C-312/89,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του tribunal de grande instance de Saint-Quentin, εκδικάζοντας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Union départementale des syndicats CGT de l'Aisne

και

SIDEF-Conforama,

Arts et meubles,

JIMA,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, J. C. Moitinho de Almeida, J. C. Rodríguez Iglesias και M. Díez de Velasco, προέδρους τμήματος, R. Joliet, F. Grévisse και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: W. Van Gerven
γραμματέας: D. Louterman, κύρια υπάλληλος διοικήσεως

έχοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

— η Union départementale des syndicats CGT de l'Aisne, εκπροσωπούμενη από τους Arnaud Lyon-Caen, Françoise Fabiani και Louis Liard, δικηγόρους παρά τω Conseil d'État και τω Cour de cassation,

— η εταιρία SIDEF-Conforama, εκπροσωπούμενη από τον Michel Distel, δικηγόρο Παρισιού,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Edwige Belliard, υποδιευθύντρια νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τον Géraud de Bergues, βοηθό γραμματέα στο Υπουργείο Εξωτερικών,

— η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον Richard Wainwright, νομικό της σύμβουλο, και τον Hervé Lehman, Γάλλο δημόσιο υπάλληλο που έχει τεθεί στη διάθεση της νομικής της υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Union départementale des syndicats CGT de l'Aisne, εκπροσωπουμένης από τον F. Thiriez, δικηγόρο παρά τω Conseil d'État και τω Cour de cassation, της εταιρίας Conforama, της εταιρίας JIMA, εκπροσωπουμένης από τον J.-C. Fourgoux, δικηγόρο Παρισιού, της Γαλλικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 26ης Σεπτεμβρίου 1990,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 22ας Νοεμβρίου 1990,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με Διάταξη της 5ης Οκτωβρίου 1989, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Οκτωβρίου 1989, ο Πρόεδρος του tribunal de grande instance de Saint-Quentin, δικάζων κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 αυτής προκειμένου να εκτιμηθεί το συμβιβαστό με τις διατάξεις

αυτές μιας εθνικής κανονιστικής ρύθμισης απαγορεύουσας την απασχόληση μισθωτών εργαζομένων κατά τις Κυριακές.

2 Δυνάμει των άρθρων L.221-2, L.221-4 και L.221-5 του ισχύοντος στη Γαλλία Εργατικού Κώδικα, η άπαξ της εβδομάδας ανάπαυση των μισθωτών, ελαχίστης διαρκείας 24 συνεχών ωρών, προβλέπεται υποχρεωτικώς την Κυριακή.

3 Προσάπτοντας στις εταιρίες SIDEF-Conforama, Arts et meubles και JIMA ότι λειτουργούν τα καταστήματά τους την Κυριακή και απασχολούν την ημέρα αυτή το προσωπικό τους, η Union départementale des syndicats CGT de l'Aisne υπέβαλε στο tribunal de grande instance de Saint-Quentin αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων προκειμένου να απαγορευθεί στις καθών εταιρίες να λειτουργούν τα καταστήματά τους την Κυριακή και αυτό επ' απειλή χρηματικής ποινής.

4 Ο Πρόεδρος του tribunal de grande instance de Saint-Quentin, δικάζοντας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, εξέδωσε Διάταξη με την οποία υπέβαλε στο Δικαστήριο τα εξής δύο προδικαστικά ερωτήματα:

« Εφαρμόζεται η έννοια του " μέτρου ισοδυνάμου αποτελέσματος " προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών του άρθρου 30 της Συνθήκης επί διατάξεως γενικής εφαρμογής έχουσας ως αποτέλεσμα την απαγόρευση της απασχολήσεως μισθωτών την Κυριακή ιδίως σε τομέα δραστηριοτήτων όπως αυτός της πωλήσεως επίπλων στο κοινό, όταν:

— αυτός ο τομέας δραστηριοτήτων αφορά κυρίως προϊόντα εισαγωγής προερχόμενα ιδίως από χώρες της ΕΟΚ·

— σημαντικό μέρος του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων αυτού του τομέα δραστηριοτήτων πραγματοποιείται την Κυριακή, όταν οι εν λόγω επιχειρήσεις, με δική τους πρωτοβουλία, παραβιάζουν τις διατάξεις του εσωτερικού δικαίου,

— η μη λειτουργία των καταστημάτων την Κυριακή μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του πραγματοποιουμένου κύκλου εργασιών και, κατά συνέπεια, του όγκου των εισαγωγών που προέρχονται από χώρες της Κοινότητας·

— τέλος, η υποχρέωση της άπαξ της εβδομάδος αναπαύσεως των μισθωτών την Κυριακή δεν υφίσταται σε όλα τα κράτη μέλη;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, είναι δυνατόν τα χαρακτηριστικά του σχετικού τομέα δραστηριοτήτων να θεωρηθούν ότι ανταποκρίνονται στα κριτήρια που θέτει το άρθρο 36 της Συνθήκης; »

5 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς το νομικό πλαίσιο και τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν απαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

6 Προκαταρκτικώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, καίτοι το Δικαστήριο δεν έχει την εξουσία, στο πλαίσιο του άρθρου 177 της Συνθήκης, να αποφαίνεται επί του συμβιβαστού μιας εθνικής διατάξεως με τη Συνθήκη, είναι, αντιθέτως, αρμόδιο να παρέχει στα εθνικά δικαστήρια όλα τα στοιχεία ερμηνείας που προκύπτουν από το κοινοτικό δίκαιο και τους επιτρέπουν να εκτιμούν το συμβιβαστό αυτό για την έκδοση της αποφάσεως επί της υποθέσεως που έχει υποβληθεί στην κρίση τους.

Επί του πρώτου ερωτήματος

7 Με το πρώτο του ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν διατάξεις απαγορεύουσες την απασχόληση μισθωτών την Κυριακή, ιδίως σε τομέα δραστηριοτήτων όπως αυτός της πωλήσεως επίπλων στο κοινό, συνιστούν μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης.

8 Πρέπει, καταρχάς, να σημειωθεί ότι, καίτοι μια εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία απαγορεύει την απασχόληση των μισθωτών την Κυριακή σε τομέα δραστηριοτήτων όπως αυτός της πωλήσεως επίπλων στο κοινό δεν αποσκοπεί στη ρύθμιση του εμπορίου είναι, εντούτοις, ικανή να συνεπάγεται περιοριστικά αποτελέσματα στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Πράγματι, καίτοι είναι μάλλον απίθανο η μη λειτουργία ορισμένων καταστημάτων την Κυριακή να ωθεί τους καταναλωτές στο να ματαιώνουν οριστικά την αγορά προϊόντων που είναι διαθέσιμα τις άλλες ημέρες της εβδομάδας, γεγονός είναι πάντως ότι η εν λόγω απαγόρευση μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες στον όγκο των πωλήσεων και, κατά συνέπεια, των εισαγωγών.

9 Περαιτέρω, διαπιστώνεται ότι μια ρύθμιση του είδους αυτού επηρεάζει τόσο την πώληση εγχωρίων όσο και την πώληση εισαγομένων προϊόντων. Επομένως, η διάθεση, καταρχήν, στο εμπόριο των εισαγομένων από άλλα κράτη προϊόντων δεν καθίσταται περισσότερο δυσχερής απ' όσο αυτή των εγχωρίων προϊόντων (βλ. υπό την έννοια αυτή την απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Νοεμβρίου 1989, C-145/88, Torfaen Borough Council κατά B & Q plc, Συλλογή 1989, σ. 3851).

10 Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε κατ' ουσίαν, σχετικά με παρόμοια εθνική κανονιστική ρύθμιση, η οποία απαγόρευε στα καταστήματα λιανικής πωλήσεως να μένουν ανοιχτά την Κυριακή, ότι μια τέτοια απαγόρευση είναι ασυμβίβαστη με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που προβλέπεται από τη Συνθήκη μόνον εφόσον τα ενδεχόμενα εμπόδια που αυτή θέτει στο κοινοτικό εμπόριο βαίνουν πέραν αυτού που είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση του επιδιωκόμενου σκοπού, ο δε σκοπός αυτός είναι θεμιτός από πλευράς κοινοτικού δικαίου.

11 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι μια ρύθμιση όπως η επίδικη επιδιώκει έναν θεμιτό, από πλευράς κοινοτικού δικαίου, σκοπό. Πράγματι, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει, με την προαναφερθείσα απόφασή του της 23ης Νοεμβρίου 1989, ότι οι εθνικές κανονιστικές ρυθμίσεις που αφορούν τα ωράρια λειτουργίας των καταστημάτων πωλήσεως αποτελούν την έκφραση ορισμένων πολιτικών και οικονομικών επιλογών κατά το μέτρο που οι ρυθμίσεις αυτές αποσκοπούν στη διασφάλιση μιας κατανομής των ωρών εργασίας και αναπαύσεως προσαρμοσμένης στις εθνικές ή τοπικές κοινωνικοπολιτιστικές ιδιομορφίες, των οποίων η εκτίμηση, στην παρούσα φάση εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, εναπόκειται στα κράτη μέλη.

12 Δεύτερον, διαπιστώνεται ότι τα περιοριστικά αποτελέσματα στο εμπόριο που μπορούν ενδεχομένως να απορρέουν από μια τέτοια ρύθμιση δεν φαίνονται υπερβολικά ενόψει του επιδιωκομένου σκοπού.

13 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 30 της Συνθήκης πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η απαγόρευση που προβλέπει δεν εφαρμόζεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση που απαγορεύει την απασχόληση των μισθωτών την Κυριακή.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

14 Ενόψει της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

15 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε ο Πρόεδρος του tribunal de grande instance de Saint-Quentin, με Διάταξη της 5ης Οκτωβρίου 1989, αποφαίνεται:

Το άρθρο 30 της Συνθήκης πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η απαγόρευση που προβλέπει δεν εφαρμόζεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση που απαγορεύει την απασχόληση των μισθωτών την Κυριακή.

Due Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Díez de Velasco Joliet Grévisse Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 28 Φεβρουαρίου 1991.

Ο Γραμματέας
J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος
O. Due